

2006 • (DESO) JÄMSTÄLLDHETSSEKRETARIATET

Handlingsplan för konkretisering av
Homo-, Bi- och Transfrågor i utveck-
lingssamarbetet 2007–2009

Sidas arbete med Homo-, Bi- och Transfrågor i utvecklingssamarbetet

Utgiven av Sida 2006

Avdelning för demokrati och social utveckling

Tryckt av Edita Communication AB, 2006

Artikelnummer: SIDA30657sv

Denna publikation kan laddas hem/beställas från www.sida.se/publikationer

Bakgrund och uppdrag

I regleringsbrevet för år 2006 avseende Sida skriver regeringen att: ”Sida skall senast den 1 september 2006 inkomma med en handlingsplan för uppföljningen av den studie om svensk policy och administration av homo-, bi- och transfrågor i internationellt utvecklingssamarbete som genomfördes under 2005. Sida skall redovisa hur arbetet med frågor om sexuell läggning och HBT-frågor¹ skall konkretiseras i utvecklingssamarbetet”.

I december 2003 fattade riksdagen beslut om en svensk politik för global utveckling baserad på regeringens förslag i propositionen ”Gemensamt ansvar: Sveriges politik för en global utveckling” (PGU)². I denna anges att ”[r]ättighetsperspektivet medför ett fokus på diskriminerade, exkluderade och marginaliserade individer och grupper. Människor oavsett kön, ålder, funktionshinder, etnisk tillhörighet eller *sexuell läggning* skall kunna åtnjuta sina rättigheter.” (PGU, s. 21, vår kursivering). Vidare har riksdagen antagit att ”Sverige skall fortsätta att ta upp och driva svåra och kontroversiella frågor. Erfarenheten visar att framsteg kan nås när vi arbetar långsiktigt och målmedvetet tillsammans med likasinnade” (ibid., s. 14).

Sveriges internationella politik för sexuell och repro-

¹ Benämningen HBT (för Homo-, Bisexuella och Transpersoner) är i ett icke-västerländskt perspektiv kontroversiellt, men Sida har valt att använda den i brist på en bättre vedertagen terminologi. Många människor identifierar sig inte själva som HBT. Notera även att Sida inräknar intersexpersoner i HBT-begreppet.

² Prop. 2002/03:122, bet. 2003/04:UU3, rskr. 2004/05:4.

duktiv hälsa och rättigheter (som antogs av regeringen i december 2005) ligger till grund för det arbete Sverige på olika sätt bedriver internationellt. I denna policy nämns särskilt att Sverige ska öka sitt fokus på homo-, bisexuella och transpersoner. Sverige ska bland annat höja kompetensen om sexuell läggning och könsidentiteter i det internationella arbetet och Sverige ska fortsätta verka för att diskriminering av HBT-personer uppmärksammas som kränkningar av mänskliga rättigheter (SRHR-policyn, s. 16–17). I sjuttio länder (varav många av dem är Sidas samarbetsländer) är sexuella relationer mellan personer av samma kön olagligt. Sverige ska verka för att fler länder avkriminaliserar detta samt instiftar skydd mot diskriminering på grund av sexuell läggning (ibid., s. 25).

De fattigas perspektiv är i högsta grad relevant för HBT-personer eftersom marginalisering och fattigdom är starkt sammanhängande faktorer. Studien ”Sexuell läggning, Genusidentitet och Utveckling”³ menar att HBT-personer på de flesta håll i världen utsätts för ”kulturell och juridisk orättvisa” som i sin tur leder till ”ekonomisk orättvisa”. Genom att marginaliseras och exkluderas, och genom de stigma som kulturellt åläggs HBT-personer så hindras de från att ta del av samhället på jämlika villkor, bland annat genom att begränsa deras försörjningsmöjligheter, vilket leder till att fattigdomen bland HBT-personer i många länder är utbredd. Studiens slutsatser är bland annat att HBT-frågor bör fortsätta att behandlas som människorätsfrågor, och ingå i diskursen om jämställdhet och social rättvisa. För att möjliggöra detta måste kapacitet och kompetens hos beslutsfattare och tjänstemän öka, liksom insikten om att civila samhället spelar en viktig roll i denna process.

Med uppdraget att lyfta fram och konkretisera HBT-personers rättigheter och dess betydelse för fattigdomsreducering, lägger Sida fram denna handlingsplan om hur Sverige ska bidra till bättre levnadsvillkor för HBT-personer i samarbetsländerna.

³ En studie om svensk policy och administration av Homo-, Bi- och Transfrågor i internationellt utvecklingssamarbete: Sexuell läggning, Genusidentitet och Utveckling; Samelius och Wågberg, november 2005.

Organisation och ansvarsfördelning

Ansvarig för genomförandet av denna handlingsplan är DESOs avdelningschef, i övrigt är varje avdelningschef, enhetschef och biståndsråd ansvariga på sina respektive nivåer. Uppföljning och avstämning av arbetet sker på DESOs ledningsgrupps ordinarie möte i oktober varje år.

Huvudman för samordningen av arbetet är enhetschefen för DESO/TEMA. För att genomföra arbetet har en arbetsgrupp bildats med jämställdhetssekreteriatet som samordnare och sammankallande. Sidas arbetsgrupp för HBT-frågor består av representanter för olika avdelningar inom Sida⁴. Jämställdhetssekreteriatet förbereder underlag till DESOs ledningsgrupp samt reviderar och uppdaterar handlingsplanen i enlighet med dess beslut.

Syfte

Handlingsplanen är en uppföljning av den studie om svensk policy kring homo, bi- och transfrågor i internationellt utvecklingssamarbete som genomfördes under hösten 2005⁵. Den skall konkretisera hur arbetet med HBT-frågor ska integreras i utvecklingssamarbetet.

För att uppnå syftet lägger handlingsplanen fram elva aktiviteter fördelade under två delmål som ska skapa förutsättningar för att Sverige aktivt i utvecklingssamarbetets genomförande, i analyser och i olika former av dialog ska bidra till förbättrade levnadsvillkor för HBT-personer.

Övergripande mål

Det övergripande målet är att homo-, bisexuella, trans- och intersexpersoner ska kunna förbättra sina levnadsvillkor i de länder där Sverige bedriver utvecklingssamarbete. Detta innebär att i de länder där Sverige systematiskt inkluderar ett HBT-perspektiv så förväntas rättighets- och fattigdomssituationen för HBT-personer förbättras, både de jure och de facto, och därmed ökar deras möjligheter och makt att själva påverka sin situation.

⁴ Följande avdelningar finns representerade: DESO/DESA – HÄLSO – TEMA (Jämställdhets- och hiv/aids-sekretariaten), SEKA/EO, EUROPA/SEE.

⁵ En studie om svensk policy och administration av Homo-, Bi- och Transfrågor i internationellt utvecklingssamarbete: Sexuell läggning, Genusidentitet och Utveckling; Samelius och Wågberg, november 2005.

Målet ligger i linje med det övergripande målet med svenskt utvecklingssamarbete som är att bidra till att skapa förutsättningar för fattiga kvinnor, män, flickor och pojkar att förbättra sina levnadsvillkor. Arbetet ska präglas av fattiga människors perspektiv på utveckling och ett rättighetsperspektiv.

Delmål 1:

Insatser i fält har lett till förbättringar för HBT-personer genom att Sida har verkat för att HBT-frågor och HBT-perspektiv inkluderas i samarbetsstrategier.

Indikator: HBT-relevanta insatser och dialog kring HBT-frågor genomförs i samarbetsländerna.

- 1) *Aktivitet:* Tillämpad och riktad rådgivning kring hur Sida ska uppmärksamma HBT-frågor i samarbetsstrategierna så att minst en per region och år inkluderar HBT-frågor, samt stöd för genomförandet av dessa strategier.

Tidsplan: 2007–2009

Operativt ansvarig: Jämställdhetssekreteriatet, regionala MR/demo- och aidsrådgivarna

- 2) *Aktivitet:* HBT-organisationer och HBT-relevanta insatser ges stöd bilateralt eller genom såväl svenska enskilda organisationer som organisationer i samarbetsländerna, på nationell, regional och global nivå.

Tidsplan: 2007–2009

Operativt ansvarig: Biståndssektionerna på ambassaderna, DESO, SEKA/EO

- 3) *Aktivitet:* Lyfta och föra in HBT-frågor i dialogen och påverkansarbetet i de samarbetsstrategier som inkluderat HBT-frågor eller där fokus ligger på ett rättighetsperspektiv, för att explicit inkludera HBT-frågor i uttalanden och åtaganden.

Tidsplan: 2007–2009

Operativt ansvarig: Biståndssektionerna på ambassaderna, regionala MR/demo- och aidsrådgivarna

- 4) *Aktivitet:* ITP-utbildningsprogram⁶ genomförs om HBT-personers mänskliga rättigheter.

Tidsplan: 2007–2009

Operativt ansvarig: ITP

- 5) *Aktivitet:* Sidas ledningsgrupp, samtliga enhetschefer och biståndsråd introduceras till HBT-frågor, -rättigheter och -insatser med särskild koppling till samarbetsstrategierna och genom användande av befintliga strukturer, till exempel chefsforum.

Tidsplan: 2007, för biståndsråden i samband med Stockholmsvistelse under 2007–2009.

Operativt ansvarig: Jämställdhetssekreteriatet

- 6) *Aktivitet:* HBT-frågor inkluderas explicit i befintliga utbildningstillfällen för Sidas personal och samarbetsparter inom MR, jämställdhet, hiv/aids, samt i andra relevanta utbildningstillfällen. De regionala MR/demo- och aidsrådgivarna i fält genomgår särskild utbildning för att stödja genomförandet av samarbetsstrategierna.

Tidsplan: 2007–2009

Operativt ansvarig: Kursansvariga (DESO/DESA, Jämställdhets- och hiv/aids-sekretariaten, SEKA/EO, SEKA/Härnösand)

Delmål 2:

En grund har lagts till effektivare HBT-insatser genom medvetandehöjning, lärande och förankring inom Sida.

Indikator: En kvalitativ erfarenhetsredovisning som visar hur HBT-frågan synliggjorts inom Sida och som rekommenderar fortsatt inriktning på arbetet.

- 1) *Aktivitet:* Sprida kännedom om planen och Sidas åtaganden på ett tidseffektivt och lämpligt sätt.

Tidsplan: 2007–2009

Operativt ansvarig: Jämställdhetssekreteriatet

⁶ ITP (International Training Programmes) är avsedda för deltagare från samarbetsländer, verksamma inom myndigheter, privata sektorn eller enskilda organisationer.

- 2) *Aktivitet:* En seminarieriserie, där varje tillfälle belyser en nationell, regional eller tematisk aspekt på HBT-frågor, genomförs i Stockholm riktad mot personal, konsulter, enskilda organisationer, privata sektorn, forskningsvärlden och andra myndigheter.
Tidsplan: Minst 3 lunchseminarier per år, 2007–2009
Operativt ansvarig: Jämställdhetssekreteriatet
- 3) *Aktivitet:* Inkludera HBT-frågor i Sidas interna personalpolicys och där det är relevant i verksamhetspolicys som revideras eller utarbetas under perioden.
Tidsplan: 2007–2009
Operativt ansvarig: PEO/HR, ämnesavdelningarna, POM
- 4) *Aktivitet:* Inventera samtliga svenska biståndsinsatser inom HBT-området som en base line-studie⁷.
Tidsplan: februari–juni 2007
Operativt ansvarig: Jämställdhetssekreteriatet
- 5) *Aktivitet:* Utvärdering av handlingsplanen som ska leda fram till ett ställningstagande om framtida inriktning.
Tidsplan: juni–oktober 2009
Operativt ansvarig: Jämställdhetssekreteriatet i samarbete med UTV

Finansiering

Finansiering förväntas främst ske genom globala och regionala program samt i de fall där HBT-frågor ingår i samarbetsstrategier genom de respektive landramarna.

Uppföljning/revidering

Handlingsplanen skall ses som ett levande dokument och ska i slutet av varje år följas upp, kompletteras och/eller revideras.

I slutet av år 2009 bör en utvärdering göras av handlingsplanen som ska ligga till grund för Sidas fortsatta arbete med integrering av HBT-frågor i utvecklingssamarbetet.

⁷ Denna studie skulle, till skillnad från den analytiska studie som gjordes av Samelius/Wågberg (2005), identifiera och kort beskriva samtliga svenskfinsierade HBT-relevanta insatser som genomförs i världen.

Att halvera fattigdomen i världen till år 2015 är vår tids största utmaning. Det kräver samarbete och uthållighet. Samarbetsländerna ansvarar för sin utveckling. Sida förmedlar resurser och utvecklar kunskap och kompetens. Det gör världen rikare.

STYRELSEN FÖR INTERNATIONELLT
UTVECKLINGSSAMARBETE

105 25 Stockholm
Besöksadress: Valhallavägen 199
Telefon: 08-698 50 00
Telefax: 08-20 88 64
sida@sida.se, www.sida.se